

ENTER FOR SUPPORT AND DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY «DOLPHIN»
34550 PAKRAC, Braće Radić 13. CROATIA
Tel/fax 385 (0)34 411 780
GSM: 385 (0) 98 161 76 23
e-mail: delfin.zamir@gmail.com
www.delfin-pakrac.com
OIB: 45205419478 MB: 1650246 Žiro račun: 2340009 - 1110085485

*Ka socijalnoj koheziji- Utjecaj na politike socijalnog uključivanja za
višestruko marginalizirane grupe žena, žrtve obiteljskog nasilja*

Analiza lokalnih politika Požeško-slavonske županije i grada Pakraca s aspekta prava žena

Zagreb, 2011. godina

Analiza je napravljena u sklopu projekta „Ka socijalnoj koheziji – Utjecaj na politike socijalnog uključivanja za višestruko marginalizirane grupe žena, žrtve nasilja u obitelji“ koji financira Evropska unija. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Centra za žene žrtve rata i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.

ENTER FOR SUPPORT AND DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY «**DOLPHIN**»
34550 PAKRAC, Braće Radić 13. CROATIA
Tel/fax 385 (0)34 411 780
GSM: 385 (0) 98 161 76 23
e-mail: delfin.zamir@gmail.com
www.delfin-pakrac.com
OIB: 45205419478 MB: 1650246 Žiro račun: 2340009 - 1110085485

Analiza lokalnih politika Požeško-slavonske županije i grada Pakraca s aspekta prava žena napravljena je u okviru projekta „Ka socijalnoj koheziji – Utjecaj na politike socijalnog uključivanja za višestruko marginalizirane grupe žena, žrtve nasilja u obitelji“. Cilj ovog teksta je analiza lokalnih politika i strategija koje su navedeni gradovi i županije donijeli u svrhu socijalnog uključivanja žena koje su preživjele nasilje u obitelji. Analiza je izvršena kroz četiri teme: **briga o djeci; zapošljavanje; socijalno stanovanje; dostupna pravda.**

Požeško-slavonska županija nalazi se na sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske sastoji se od 10 jedinica lokalne samouprave, i to pet gradova - Požege, Pakraca, Lipika, Pleternice i Kutjeva te pet općina - Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Velika.

BRIGA O DJECI, SOCIJALNE USLUGE, UZDRŽAVANJE

Primjena članaka 111 i 114 **Obiteljskog zakona** o oduzimanju prava roditelju da živi i odgaja dijete, ako isti u većoj mjeri zanemaruje podizanje i odgoj djeteta ili postoji opasnost za pravilno podizanje djeteta odnosno o provođenju postupka za lišenje roditeljske skrbi u slučajevima grubog kršenja roditeljske odgovornosti u realizaciji nailazi na probleme za koje saznajemo od samih žena koje dolaze u organizacije civilnog društva koje im pružaju psiho-socijalnu i pravnu pomoć i podršku, ili od ljudi iz njihova najbližeg okruženja.

Slučajevi ukazuju da žene bez uspjeha pokušavaju povećati svoju sigurnost i sigurnost djece, da su sudovi spori u odlučivanju, te da nedostaje koordinacija između različitih tijela vlasti i institucija (Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji), odnosno nema razmjene važnih informacija o promjenama u odnosima, bolesti i sl.

Zakon o socijalnoj skrbi (ZoSS) detaljno navodi korisnike i brigu o djeci, mladeži te osobama u socijalnoj potrebi (samci, obitelji, osobe s invaliditetom, trudnice i roditelj s djetetom, osobe starije dobi, uz navođenje djece žrtava obiteljsko ili vršnjačkog nasilja i trgovanja ljudima).

U lokalnoj zajednici primjena Zakona o socijalnoj skrbi se odvija kroz rad Centara za socijalnu skrb i odlukama i rješenja gradova i općina.

Prema ZoSS, osnovicu na temelju koje se utvrđuje iznos pomoći za uzdržavanje, utvrđuje Vlada Republike Hrvatske u iznosu koji ne može biti manji od 22,5% mjesečnog iznosa relativne linije siromaštva za samačko kućanstvo: osnovica u iznosu od 500,00 kuna mjesečno. Osnovica se uvećava ili smanjuje ovisno da li osoba u kućanstvu živi sama ili s obitelji.

Kako Grad Pakrac ima dokument o socijalnoj skrbi po kojem postupaju, a u kojem eksplicite nisu navedene žene, posebice žene žrtve obiteljskog nasilja, na osnovu iskustva u radu sa ženama žrtvama obiteljskog nasilja, intervjuja i fokus grupa Udruga Delfin je napravila prijedlog dopuna koji će biti predan nadležnima.

Grad Pakrac, na temelju odredbi članka 35. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01 – vjerodostojno tumačenje, 129/05, 109/08 i članka 36. Statuta Grada Pakraca (Službeni glasnik Grada Pakraca br. 04/09) Gradsko vijeće Grada Pakrac na 3. sjednici održanoj 212. rujna 2009. godine donijelo je **Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o socijalnoj skrbi na području Grada Pakrac.** Ovom se Odlukom uređuje način obavljanja i financiranja djelatnosti socijalne skrbi na području Grada Pakraca, korisnici, prava korisnika socijalne skrbi, postupak za

ENTER FOR SUPPORT AND DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY «DOLPHIN»

34550 PAKRAC, Braće Radić 13. CROATIA

Tel/fax 385 (0)34 411 780

GSM: 385 (0) 98 161 76 23

e-mail: delfin.zamir@gmail.com

www.delfin-pakrac.com

OIB: 45205419478 MB: 1650246 Žiro račun: 2340009 - 1110085485

ostvarivanje tih prava te druga pitanja značajna za obavljanje djelatnosti socijalne skrbi. Socijalna skrb u smislu ove Odluke podrazumijeva:

- a) pomoć korisnicima socijalne skrbi
- b) suradnju s institucijama, ustanovama i mjesnim odborima po pitanjima iz socijalne skrbi
- c) sufinanciranje dječjih zimovanja i/ili ljetovanja
- d) stipendiranje studenata prve godine redovnog studija

Ovom Odlukom daje se prednost u dodjeli pomoći uz pretpostavku zadovoljenja istih uvjeta slijedećim kategorijama stanovništva:

1. obitelji s troje i više djece,
2. djeca,
3. starije osobe i
4. nezaposleni.

Također, za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi mora biti ispunjen jedan od slijedećih uvjeta:

- socijalni uvjeti
- uvjeti prihoda

Iz navedenog vidljivo je da se žene žrtve obiteljskog nasilja ne spominju kao zasebna kategorija. Dosadašnja iskustva pokazala su da ako nešto nije eksplicitno napisano/definirano onda se i ne provodi. Pomoć korisnicima socijalne skrbi je širok pojam i iz njega se mogu, ali i ne moraju iščitati žene žrtve obiteljskog nasilja kao kategorija kojoj će se osigurati socijalna skrb. Žene, kao i žene žrtve obiteljskog nasilja se ne mogu "skrivati" u zbirnim imenicama kao obitelj, starije osobe ili nezaposlene osobe. Potrebno ih je eksplicite navesti, jer u protivnom ih nigdje nema. To pokazuju dosadašnja iskustva i analize dokumenta koje smo pregledale. Važno je uvrstiti žene žrtve obiteljskog nasilja kako bi im se na vrijeme pružila sva potrebna pomoć i podrška. Također, nužno je uvesti i uvjet „prijavljenog nasilničkog ponašanja u obitelji“, što će ženama omogućiti brže ostvarivanje nekog od prava iz socijalne skrbi, odnosno omogućiti joj da izađe iz nasilne veze.

Dugogodišnje iskustva rada Udruge Delfin pokazalo je da pomoć ženama žrtvama obiteljskog nasilja ovisi o senzibilitetu osoba zaposlenih u nadležnim institucijama za ovu populaciju i problematiku. Iako treba istaknuti pozitivne primjere i dobru suradnju s institucijama, smatramo da bi navođenje ove populacije kao kategorije povećalo njihovu šansu za ostvarivanje prava i onemogućilo ovisnost dodjele pomoći o senzibiliziranosti djelatnika u institucijama.

Nadalje, za potrebe provedbe ove Odluke Gradsko vijeće Grada Pakraca osniva Socijalno vijeće Grada Pakraca koje broji 5 članova koje iz svog reda imenuju:

- „Caritas“ pri župi UBDM u Pakracu,
- Centar za socijalnu skrb Pakrac,
- Gradsko vijeće Grada Pakraca,
- Gradsko društvo hrvatskog Crvenog križa Pakrac-Lipik i
- Matica umirovljenika Pakrac-Lipik.

Iako su uključeni predstavnici/ce GD Crvenog križa Pakrac-Lipik i Matice umirovljenika Pakrac-Lipik smatramo da to nije dovoljno. Radi se o udrugama koje nisu dovoljno rodno/spolno senzibilizirane i koje zbog toga neće biti od veće koristi ženama žrtvama obiteljskog nasilja.

ZAPOŠLJAVANJE, PREKVALIFIKACIJA, OBRAZOVANJE ODRASLIH

Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2011.do 2016. godine, Vlada Republike Hrvatske od 03.02. 2011. g.

RH donijela je Nacionalnu strategiju kojom planira mjere za zapošljavanje žena žrtava nasilja u

ENTER FOR SUPPORT AND DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY «DOLPHIN»
34550 PAKRAC, Braće Radić 13. CROATIA
Tel/fax 385 (0)34 411 780
GSM: 385 (0) 98 161 76 23
e-mail: delfin.zamir@gmail.com
www.delfin-pakrac.com
OIB: 45205419478 MB: 1650246 Žiro račun: 2340009 - 1110085485

točkama:

5. Planirati i programirati zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji

6. Poticati poslodavce na zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji

Vlada Republike Hrvatske svake godine donosi mjere i osigurava sredstva za poticanje zapošljavanja osoba koje se otežano zapošljavaju.

Pri tome se taksativno navode kategorije na koje se odnose navedene mjere. Među mjerama su i jednoroditeljske obitelji, osobe s invaliditetom te žene žrtve nasilja, žrtve trgovanja ljudima, azilanti i sl.

Prema našem iskustvu, žene žrtve obiteljskog nasilja teško ostvaruju ove mjere koje u većini slučajeva ne zadovoljavaju potrebe ove populacije. Žene koje preko ovih mjera dobiju obrazovanje najčešće kasnije ne mogu dobiti zaposlenje ili ako ga dobiju ono je privremeno što ne rješava njihovu tešku situaciju. Riješenja su kratkoročna što rezultira tim da se žena koja živi u nasilju teško odlučuje za napuštanje partnera jer je ekonomski ovisna o njemu. Također, prema našem istraživanju, poslodavci i kada znaju za mjeru ne koriste ju jer smatraju da sa ženom žrtvom obiteljskog nasilja kad ju zaposle dobiju i njene probleme, a s druge strane tu je i njihovo nepovjerenje u sustav i pravovremenu isplatu sredstava za ove mjere. Istraživanje je pokazalo da poslodavci u većini slučajeva nisu informirani o postojanju ovih mjera.

SOCIJALNO STANOVANJE

Zakon o socijalnoj skrbi ne spominje socijalno stanovanje već spominje organizirano stanovanje, privremeni smještaj, tjedni smještaj, stalni smještaj.

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi spominje u čl. 19 poslove koje obavljaju općine i gradovi:

- Uređenje naselja i stanovanje,
- Prostorno i urbanističko planiranje,
- Komunalno gospodarstvo,
- Brigu o djeci,
- Socijalnu skrb,
- Primarnu zdravstvenu zaštitu,
- Odgoj i osnovno obrazovanje,
- Kulturu, tjelesnu kulturu i šport,
- Zaštitu potrošača,
- Zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- Protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom području,
- Te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Iz navedenog evidentno je da se ne spominje rješavanje socijalnog ni drugog stanovanja.

Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2011. do 2016.g. Vlade RH od 03. 02. 2011.g. govori o stambenom zbrinjavanju žrtvi nasilja u obitelji u točki VI. - ZBRINJAVANJE I POTPORA ŽRTVAMA NASILJA U OBITELJI

Ciljevi:

- osigurati financijsku potporu skloništima za žrtve nasilja u obitelji,
- osigurati financijsku potporu radu organizacija civilnog društva koje rade na prevenciji i suzbijanju različitih oblika nasilja u obitelji,
- osigurati zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji,
- **osigurati stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji,**

ENTER FOR SUPPORT AND DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY «DOLPHIN»

34550 PAKRAC, Braće Radić 13. CROATIA

Tel/fax 385 (0)34 411 780

GSM: 385 (0) 98 161 76 23

e-mail: delfin.zamir@gmail.com

www.delfin-pakrac.com

OIB: 45205419478 MB: 1650246 Žiro račun: 2340009 - 1110085485

- unaprijediti sustav zaštite prava posebno osjetljivih skupina osoba – žrtava nasilja u obitelji.

Nositelj mjere za stambeno zbrinjavanje je Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva a sunositelji su Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama, centri za socijalnu skrb, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Republika Hrvatska je Zajedničkim memorandumom o socijalnom uključivanju (05.03.2007.g.) preuzela obavezu donijeti Nacionalni program poticanja socijalnog stanovanja, ali ga do danas nema. Osim financijskih sredstava, potrebno je i malo političke volje, ali i imenovati institucije jedinice lokalne samouprave (JLS) koje će biti odgovorne za provedbu mjera iz Nacionalnog programa.

PSŽ je jedna od najmanjih županija u RH. Iako ima 5 gradova i 5 općina, činjenica je da nema industrijskih pogona u kojima bi se stanovnici zapošljavali, da je ruralnog karaktera, ali da u većini slučajeva žene nisu vlasnice nekretnina odnosno zemlje. Također, mnogo obnovljenih obiteljskih kuća je prazno na području gradova Pakrac i Lipik i nema političke odluke što sa tim nekretninama koje bi se uz malo dobre volje mogle dati na korištenje. Vlasnici koji nisu godinama ušli u svoje kuće mogli bi dobiti neku simboličnu cijenu, spriječilo bi se propadanje, a žene žrtve obiteljskog nasilja bi imale siguran krov nad glavom. Kako se radi o privatnim kućama većina njih ima i okućnicu kojoj bi se obradu mogla osigurati proizvodnja hrane, a višak proizvoda mogao bi se prodavati i na taj način osigurati dodatna zarada – izvor prihoda

Grad Požega najavljuje izgradnju stanova tzv poticajnu stanogradnju - POS, koja baš i nije na korist ženama žrtvama obiteljskog nasilja. Potrebno je imati sredstava za kupnju tih stanova, odnosno zaposlenje kako bi se ušlo u kredite koji će se otplaćivati slijedećih 20 -25 godina uz velike mjesečne rate.

Grad Pakrac uz pomoć VRH radi na izgradnji stanova – stambeno zbrinjavanje za bivše korisnike stanarskih prava, ali istovremeno omogućuje mladim ljudima da na uređenom zemljištu uz dobivanje materijala u određenom vremenskom periodu (6 mjeseci) isti ugrade i naprave kuće. Dinamika je malo usporena. Sredstava je sve manje a zahtjeva sve više.

Prema našim istraživanjima i radu sa ženama žrtvama obiteljskog nasilja sve one žele izaći niz nasilne veze zbog straha za zdravlje i život djeteta/djece i svoj vlastiti. Međutim, nemaju kamo otići. Nema sustavnog rješenja za njih. Potrebna je institucionalna pomoć i podrška koja u velikoj mjeri ovisi i senzibiliziranosti, znanju i dobroj volji osoba kojima se obraćaju u sustavu. S druge strane imamo problem prenormiranosti u sferi zakonodavstva i probleme da se zakoni ne provode, a da istovremeno nemamo mehanizama kažnjavanja za ne provođenje.

O socijalnoj politici (zaposlenje, stambeno zbrinjavanje, podmirenje troškova života, pravo na život u miru i nenasilju, dostupna pravda) govorimo u vrijeme izbora, ali zapravo sve se svodi na deklarativnu razinu i obećanja koja samo daju prostor za manipulaciju i povećanje stresa i frustriranosti žena žrtava obiteljskog nasilja. Naša očekivanja idu u pravcu da lokalne i područne samouprave naprave akte koji će biti provodljivi i koji će biti na korist krajnjim korisnicima/cama.

Socijalno stanovanje, odnosno osiguravanje stambenog zbrinjavanja žena žrtava obiteljskog nasilja je najveći problem i izazov jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, gradova i općina u Požeško-slavonskoj županiji.

Prema našem istraživanju, žene smatraju da bi se uz stambeno zbrinjavanje, dobivanje stana, mogle

ENTER FOR SUPPORT AND DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY «**DOLPHIN**»

34550 PAKRAC, Braće Radić 13. CROATIA

Tel/fax 385 (0)34 411 780

GSM: 385 (0) 98 161 76 23

e-mail: delfin.zamir@gmail.com

www.delfin-pakrac.com

OIB: 45205419478 MB: 1650246 Žiro račun: 2340009 - 1110085485

lakše nositi sa svim drugim problemima. Svjesne su da nema dovoljno novaca za njih, ali isto tako ne mogu prihvatiti činjenicu da se za neke stvari novaca mora uvijek naći, npr financiranje nogometnih klubova. Smatraju da su isključene i da ta isključenost doprinosi da se one i njihova djeca osjećaju osobama drugog i entog reda. Misle da se uz malo dobre ljudske i političke volje mnogo toga na lokalnoj razini može riješiti.

DOSTUPNA PRAVDA

U Požeško-slavonskoj županiji besplatnu pravnu pomoć žene žrtve obiteljskog nasilja mogu dobiti u udrugama koje su registrirane za besplatnu pravnu pomoć temeljem Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, te u drugim udrugama, poput Udruge Delfin, koje pružaju besplatnu pravnu pomoć u okviru svojih savjetovališta financiranih iz fondova EU i drugih domaćih i stranih fondova. Smatramo da ta vrst pomoći nije dostatna ni dugoročna jer žene s jednokratnom pravnom pomoći ne rješavaju svoje probleme. Da bi se ostvarila besplatna pravna pomoć potrebno je ispunjavati određene kriterije koji se dokazuju raznim potvrdama te uz to ispuniti obrazac koji je, prema iskustvu naše udruge, vrlo zahtjevan te se za njegovo ispunjavanje žene žrtve često obraćaju za pomoć odvjetnicima našeg savjetovališta.

Korisnice često ističu svoja negativna iskustva s institucijama i službenicima koji iz pozicije vlastitih stereotipa postupaju neprofesionalno. Također, službenici/ice često ne pokazuju empatiju za njihovu situaciju i ne upućuju ih u njihova prava što rezultira time da žene duže ostaju u nasilnim vezama. Posebno je teška i složena situacija u manjim mjestima u kojima se svi poznaju pa je čuvanje profesionalne tajne gotovo nepostojeći pojam, a stigmatizacija puno veća. Kao poseban problem korisnice ističu sporost sudstva, odnosno dugotrajnost sudskih procesa koji se vode.